

Castra divo

Pere Estelrich i Massutí

Farinelli. Farinelli, il castrato. El film de Gérard Corbiau ha obert la veda. Ja m'enteneu, ha obert el camí a partir del qual s'ha posat de moda el parlar de la figura d'aquests cantants, els castrati, tan famosos en el segle XVII i capaços d'aconseguir l'impossible: captar l'atenció de les classes burgeses en els teatres d'òpera i convertir aquests espais per un moment en sales de Música.

— ¿Com? ¿Però no eren els teatres ja de per sí sales de Música?

De fet a l'òpera s'hi anava a parlar, a discutir de negocis, a lligar, a fer societat, vaja. La Música, el que passava sobre l'escenari, no era més que una excusa. Els castrati i també naturalment alguns dels compositors del moment, aconseguiren donar la volta al costum i reconvertir les vetllades d'òpera i concert en que són avui (bé, hi hauria molt per parlar sobre el que són avui les sessions d'òpera o ¿no hi intervé també un tant per cent ben elevat d'esdeveniment social? Però aquesta és una qüestió a estudiar en un altre moment).

Parlàvem de la moda dels castrati, d'aquests «cantors privats dels testicles abans de la pubertat, per tal de conservar-li la veu infantil aguda reforçada per la capacitat pulmonar adulta». Enci-

clopèdia catalana dixit. Moda que si bé ha iniciat el film esmentat, segueix amb l'edició de diversos enregistraments amb Música interpretada per contratenors (fins i tot a partir de tècniques i aparells informàtics s'ha aconseguit retocar la veu de soprano o de tenor per donar —?— més realisme a alguns d'aquests enregistraments) i amb la proliferació d'articles sobre el tema en revistes de temàtica no especialitzada en cant. Els castrati interessen, podríem dir.

Farinelli, el «divo» que dona nom al film, no fou ni el primer ni el darrer dels castrati, però sí, sens dubte, el més famós.

— Però, ¿com sorgí la idea de castrar els infants per a conservar-los la veu?

Sembla que el costum s'inicià amb la prohibició segons la qual les dones no podien cantar dins les esglésies: «Com és costum en totes les esglésies del poble sant, que les dones casades callin en les reunions comunitàries; no els és permès de parlar, sinó que s'han de mostrar submisses, com diu fins i tota la llei», escriu Sant Pau a la primera carta als Corintis. D'aquesta negativa sorgí, doncs, la necessitat d'emprar veus blanques masculines. Fou així que inicialment sorgiren a l'Espanya del segle XVI els anomenats falsetistes sopranos, els quals tenien fàcil trobar un lloc de feina com a cantors al cor de la Capella Sixtina de Roma. Fou en el segle XVII, però, quan proliferaren els castrati.

Haendel (qui per cert no surt molt ben parat a la caricatura que d'ell fa Corbiau), Hasse, Pergolesi i Rossini escriviren expressament per a castrati. Fins i tot Wagner, sí Wagner, pensà en un castrati, pel rol de Klingsor al seu darrer títol «Parsifal», però finalment descartà la idea.

— ¿I fins quan existiren els castrati?

Si hem parlat de Wagner no podem pensar que faci tants d'anys; Velluti, un altre dels mífics, morí el 1861, Domenico Mustafà, el que volia Wagner pel seu paper, el 1912 i Alessandro Moreschi, de qui podem trobar fins a deu enregistraments, el 1922.

